

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 61.—.
Poštno-čkovni rač. 10.303

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mall oglasi vsaka beseda Din 120.

Kriza in bodočnost Zveze narodov.

V dobi svetovnih kriz se nahaja v krizi tudi Zveza narodov, ki ima svoj sedež v Ženevi. To je najvišja in najobsežnejša mednarodna in meddržavna ustanova za rešitev sporov med državami in ohranitev miru med narodi. V to svrhu je bila ustanovljena koncem svetovne vojne, da ne bi nikdar več zadela tako strašna nesreča narode in države, kakor je bila svetovna vojna. Čim dalje pa se pomikamo od konca te vojne, tembolj se v nekaterih državah mladi rod, ki ni doživel grozote svetovne vojne, odmika od mirovne ideje. To dejstvo je ugotovil vodja angleškega zastopstva pri Zvezi narodov lord Robert Cecil v svojem govoru na seji sveta Zveze pretekli četrtek. Razpravljajoč o razlogih uspehov in neuspehov Zveze narodov je rekel med drugim: »Ako je v zadnjih letih padla naklonjenost do miru, je to delno posledica dejstva, da nova generacija (mlajši rod) svetovne vojne ni doživela.«

Padanje naklonjenosti do miru.

Lord Robert Cecil je imel, ko je izrazil to pomenljivo sodbo, pred očmi tiste dežele, v katerih se mladina vzgaja v duhu fašizma, v duhu narodne zagrizenosti, pohlepnosti in osvajalnosti. Da tak duh ogroža svetovni mir, je jasno. Zato je popolnoma pravilno, da se je zastopnik Anglije, kjer fašizma ni, narahlo dotaknil tega važnega pojave. Škoda, da ni bolj opazno namignil na države, kjer dorašča takšen rod. Morda pa je menil, da to ni treba, ker ves svet zna, v kakšnem duhu se vzgaja mladina v Italiji in kakšen duh je začel prevladovati med mladino v Nemčiji. Hitlerjevci vzgajajo nemško mladino obojega spola v duhu one pretrane in zagrizene narodnostne ideje, ki se niti najmanj ne ozira na načela krščanske morale, krščanske pravičnosti in ljubezni. Tudi nemški Stahlhelm (Jeklena čelada) je prožet z duhom nemškega nacionalizma in pruske osvajalnosti. Vse to pa sedanjí nemški vladi ne zadostuje, marveč ona hoče vpeljati državno vzgojo mladine v duhu nemškega militarizma.

Nekatere vlade podpirajo ta stremiljenja.

Hiranje mirovne misli med mlajšim rodом po nekaterih državah še ne bi naravnost in neposredno ogrožalo obstoja in uspešnega dela Zveze naro-

dov, ako ne bi nekatere vlade prevzele idej, ki je z njimi prešinjena mladina, kot osnovo za svoje politične načrte. Tako ravna Papen-Schleicherjeva vlada v Nemčiji. Da bi vzela Hitlerjevi ladji veter iz jader, je sama zavožila čolnic nemške državne politike v valove nemškega nacionalizma in pruskega militarizma. Njena zahteva o enakopravnosti Nemčije v oboroženosti z drugimi državami je kakor blisk razsvetlila težnje in nakane sedanje nemške politike. Ta zahteva je zastripila odnose med Francijo in Nemčijo ter med obema državama ustvarila položaj, kakor ga ni bilo več od zasedbe Porurja. In ravno iz razmerja med Francijo in Nemčijo prihaja, kakor je rekel v omenjenem govoru lord Robert Cecil, 75 odstotkov vseh mednarodnih potežkoč v Evropi in na svetu.

Mednarodno sodelovanje po načelih Zveze narodov.

Nesoglasja med tema državama in vobče med državami v Evropi in v drugih delih sveta bi ponehala, ako bi se države držale načel Zveze narodov. Na praznik sv. Mihaela je v Ženevi pred lordom Robert Cecil govoril vodja francoskega zastopstva ministrski predsednik Herriot. Naša naloga je, tako je med drugim poudarjal, da pozabimo vse, kar je v zvezi s strahovito preteklostjo, ter da spremenimo in izpopolnimo trajne ustanove. Nauk Francije je: pogodba, samo pogodba, za nas je pogodba zakon. S tem je francoski ministrski predsednik odbil zahtevo nemških in drugih revizionistov, to je tistih, ki zahtevajo revizijo (preuredbo) verzajske in drugih mirovnih pogodb. Ko je tako ustanovil predpogoj za delovanje Zveze narodov, je jasno izpovedal velike težkoče, s katerimi se ima boriti Zveza in ki naraščajo od leta do leta.

Težkoče in bodočnost Zveze narodov.

Te potežkoče so posledica naraščajočega področja Zveze narodov, ki obsega zelo prostran del omikanega sveta. Minili so časi, ko so o političnih vprašanjih razpravljale samo nekatere evropske države in krojile usodo vsemu svetu. Minili so tudi časi, ko so bila življenjska vprašanja držav samo političnega značaja. Danes stopajo v ospredje gospodarska vprašanja in Zveza narodov mora razsojati tudi o njih. Francija bo v zvezi z drugimi članicami delovala za cilje Zveze narodov, za ojačenje miru, ter se ne bo pridružila

črnogledi gonji proti tej velevažni mednarodni ženevski ustanovi. Pri tem sodelovanju jo bodo vodile te-le temeljne misli: 1. Ukinitev tajne diplomacije in njenega delovanja; 2. ukinitev starega načina zveznih pogodb in uveljavljenje sodelovanja vseh držav pri Zvezi na osnovi enakosti vseh; 3. zgraditev razsodišnega postopanja v spornih vprašanjih, da se ojačijo pravna sredstva v mednarodnem življenju ter se izloči sila iz stremljenj posameznih narodov.

Razorožitev.

Kar se tiče razorožitvenega vprašanja, je Herriot izjavil, da bo Francija sodelovala z gorečnostjo in pogumom, da doseže razorožitvena konference popoln uspeh. Angleški zastopnik lord Cecil pa je rekel: »Če sedaj ne bo razorožitve, bi ne nastopil predvojni položaj, temveč bi bilo mnogo slabše, kakor takrat, ko se o razorožitvi še ni govorilo. Po pravici je rekel velik angleški državnik, da imajo narodi na svetu samo dve izbiri: ali se razorožiti ali pa poginiti. Prosim nebo za to, da bi bila vaša izbira pravilna!« Potrebno in primerno je ugotoviti, da se načela Herriotova in Cecilova ne samo bistveno, marveč skoro doslovno krijejo z idejami in predlogi, ki jih je sredi svetovnega klanja narodom tako nujno priporočal papež Benedikt XV.

Politična ugibanja po volitvah na Grškem. Notranje ministrstvo je objavilo volilne rezultate na podlagi končnega štetja in razporeditve mandatov po volilnem zakonu. Venizelisti (liberalci) so dobili 102, narodnjaki (Kaldaristi) pa 96 mandatov. Novi parlament se sestane dne 24. oktobra t. l. Dotlej bodo gotovo končana posvetovanja za sestavo nove koalicijske republikanske vlade. Če pa ne bi bilo mogoče sestaviti take vlade, bo parlament razpuščen in bodo razpisane nove volitve.

Na Madžarskem že preživljajo nekaj časa vladno krizo, ker je morala odstopiti Karolyjeva vlada radi odpora v vladni večini. Sestava nove vlade je bila poverjena po daljšem oklevanju vojnemu ministru Gömbösu.

Kriza angleške vlade. Kakor smo že napovedali v zadnji številki, je res prišlo v angleški vladi do krize. Iz vlade